

Nieuws Kenniswerkplaats

Beste lezer,

“De tijd vliegt” is een behoorlijk cliché. En toch kan je beleving van de tijd zo zijn dat je dit verzucht. Op het moment dat ik dit schrijf ben ik al weer in mijn vierde jaar bezig met dit project van de Onderzoeksplaats, dat oorspronkelijk ook maar uit vier jaren zou bestaan. Het project is gelukkig met anderhalf jaar verlengd, maar toch: we zijn al over de helft. En er is nog zoveel te doen op het themaveld inclusie / leven met beperkingen / zingeving en geloof.

Dit is de tweede online nieuwsbrief van de onderzoeksplaats waarin we verslag doen van het afgelopen halfjaar.

We zwaaien mensen uit en we begroeten nieuwe mensen in de Kenniswerkplaats (KWP). We hebben heel goed nieuws uit subsidie land en kondigen nieuwe activiteiten aan om het werk van de Onderzoeksplaats ook voor de toekomst te borgen. We rapporteren over de opbrengsten van ons onderzoek in Friesland en we sluiten af met een inkijkje in nieuwe publicaties.

Hartelijke groet,

André Mulder

Hoofdonderzoeker Kenniswerkplaats

Beyond Inclusion

Willemijn Koivunen is op 1 oktober 2023 gestart als promovendus op het project *Beyond Inclusion. Experiences of people with intellectual disabilities with activities in protestant churches in light of their sense of belonging as a source for church development*. Ze stelt zichzelf graag aan u voor.

"In oktober ben ik begonnen als promovendus in een onderzoek naar de ervaringen van mensen met een verstandelijke beperking in de kerk. Het gaat over *belonging*, oftewel: erbij horen.

Ervaringen van mensen met verstandelijke beperking

Werkelijk deel uitmaken van een geloofsgemeenschap is voor mensen met een verstandelijke beperking niet vanzelfsprekend. Deze groep is tot nu toe nauwelijks aan het woord in kerk en theologie. Het doel van dit onderzoek is om de ervaringen van deze groep als theologisch startpunt te nemen, om van daaruit te reflecteren op wat de kerk is en zou moeten zijn. Daarom ben ik voor dit project nog op zoek naar geloofsgemeenschappen waarin mensen met en zonder verstandelijke beperking co-researchers willen zijn."

Oproep

Ziet u in dit onderzoek eventueel een rol weggelegd voor uw geloofsgemeenschap als broedplaats van positieve verandering als het gaat om de positie van mensen met een verstandelijke beperking in de kerk? Of wilt u gewoon iets delen van uw ervaringen, associaties of vragen? Stuur dan een mailtje naar w.a.koivunen@pthu.nl.

PLG 's Heeren Loo Noordwijk beëindigd

Met de vraag *Hoe kan het team GV LVB'ers (mensen met een licht verstandelijke beperking) ondersteunen op manieren die passen bij de behoeften en kenmerken van deze doelgroep?* heeft het team Geestelijke Verzorging zich de afgelopen twee jaren in verschillende fasen beziggehouden in een vorm van actie-onderzoek waarbij de professionals zelf hun eigen praktijk onderzoeken en verbeteren. We kijken met een goed gevoel op het proces terug, al zijn niet alle doelen gehaald.

Mooie opbrengsten

Dat laat ook meteen het weerbarstige zien van actie-onderzoek doen in de zorg: zijn er veel overlijdens, of is er ziekte in het team, dan komt er meteen vertraging in het proces. Als er dan ook nog sprake is van personeelwisseling, dan komen noodgedwongen de prioriteiten anders te liggen. Toch kunnen we een aantal mooie opbrengsten van dit proces melden:

- De droom van het team is onder woorden gebracht over hun rol ten aanzien van jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB).
- Inzicht is verkregen in de wensen van LVB'ers ten aanzien van groepsbijeenkomsten.
- Inzicht is opgedaan in hoe zij hun zingeving benoemen en hoe ze daarin ondersteund kunnen worden.
- Ervaring is opgedaan met een pilot gesprekken rond belangrijke momenten in een LVB-groep. De pilot is omgezet in een structureel aanbod.
- Het uitzetten van religieuze trajecten ter voorbereiding, uitvoering en terugkoppeling van doop- en belijdenisdienst van LVB'ers is gelukt. Een na-traject wordt nu ontworpen en aangeboden.

- Eerste ervaringen zijn opgedaan met presentie bij de LVB-soos. Ongetwijfeld gaat het team met het doorontwikkelen van een passend aanbod verder als de rust wat is weergekeerd.

Oproep

Heeft u als geestelijk verzorger of als zorgteam ook vragen rond zingevingsondersteuning aan LVB'ers? Denk dan eens aan de mogelijkheid van het starten van een professionele leergemeenschap. Voor vragen: a2.mulder@pthu.nl.

Nieuw in de KWP

Foto van links naar rechts: Ellen van Heek-van den Noort, Martijn Stam, Mike de Weert en Hanna van der Horst-de Gelder

Ellen van Heek-van den Noort

Ik ben Ellen van Heek-van den Noort (1979) en ik werk als manager Communicatie & Sociale Inclusie bij Aveleijn, een Twentse organisatie die mensen met een verstandelijke beperking ondersteunt bij een leven vol betekenis. In 2021 mocht ik de Gehandicaptenprijs in ontvangst nemen voor een project waarbij kunstenaars met en zonder beperking samen waren. Naast mijn werk studeer ik Theologie (master Identiteit, Ethiek en Samenleving) aan de Theologische Universiteit Utrecht. In mijn afstudeeronderzoek in de KWP richt ik mij op de aandacht voor zingeving in de professionele ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking.

Martijn Stam en Mike de Weert

Wij zijn Martijn en Mike, wij zijn allebei 24 jaar en studeren hbo Theologie aan Hogeschool VIAA in Zwolle. Voor deze opleiding mogen wij ook onderzoek doen. Onze onderzoeksvraag luidt: *Hoe kan men het gesprek faciliteren over sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking in een christelijke geloofsgemeenschap?*

Een hele mond vol zou je zeggen, maar wij hopen vooral te ontdekken hoe wij in de geloofsgemeenschappen elkaar kunnen vasthouden en opzoeken. Het bijzondere is dat wij zelf ontdekten hoe snel je niet-inclusief denkt. Wij hopen onze eigen blinde vlekken ook te ontdekken en dat anderen met ons daarvan leren.

De bedoeling is dat wij een kerkelijke gemeente als proeftuin gaan gebruiken, waardoor deze gemeente kan ontdekken wat zij kunnen bijdragen aan een inclusieve geloofsgemeenschap. Daarbij hopen we dat andere geloofsgemeenschappen aanknopingspunten krijgen om het gesprek over sociale inclusie aan te gaan.

Hannah van der Horst-de Gelder

Mijn naam is Hannah van der Horst-de Gelder en sinds september 2023 ben ik bezig met mijn afstudeerscriptie voor de master Church and Mission in the West aan de Theologische Universiteit Utrecht. In mijn onderzoek ben ik bezig met de vraag hoe mensen met autisme kerkzijn ervaren. In mijn omgeving heb ik veel te maken met autisme, ook zelf ben ik daarmee gediagnosticeerd. Dit maakte dat ik steeds meer bezig ging met vragen over waar mensen met autisme tegenaan kunnen lopen in de kerk. Door verhalen van anderen kwam ik erachter dat er veel meer lijkt te spelen dan van buitenaf kan lijken. In mijn onderzoek lijken vooral twee dingen naar voren te komen. Aan de ene kant is er de behoefte om echt gezien te worden. Vaak heerst er nog een stereotype rondom autisme, daarom is het belangrijk om meer te praten over wat autisme kan betekenen. Ook is het belangrijk om te beseffen dat de kerk een plek is waar sociaal contact erg op de voorgrond staat en dat het voor mensen met autisme lastig kan zijn om daaraan deel te nemen.

Ik hoop met mijn onderzoek bij te kunnen dragen aan meer aandacht binnen de kerken voor mensen met autisme, maar daarmee ook breder voor mensen voor wie minder aandacht is.

Oproep

Ben je student theologie, levensbeschouwing, religiestudies of social work? Heb je interesse in het afstuderen over een onderwerp rond zingeving en mensen met een verstandelijke beperking? Denk dan aan de mogelijkheid mee te doen in de kenniswerkplaats. Meer weten? a2.mulder@pthu.nl.

Onderzoek Vooruitzien voor KMVH Friesland afgerond: zorgen over vrijwilligers

Met een presentatie op woensdag 8 november 2023 in de rooms-katholieke kerk De Goddelijke Verlosser in Drachten is het onderzoek naar de verbinding tussen mensen met een beperking en de kerken van Friesland afgerond. Dit onderzoek verrichtte André Mulder in opdracht van de stichting Kerken en Mensen met een Verstandelijke Handicap Friesland.

Over het onderzoek

24 vrijwilligers en 24 predikanten/voorgangers uit verschillende kerken hebben een online vragenlijst ingevuld en deze gegevens werden aangevuld met enkele interviews. Het onderzoek bracht veel aan het licht.

Vrijwilligers kennen plezier en zorgen

Bij de vrijwilligers kwam naar voren hoeveel het samen optrekken met mensen met een verstandelijke beperking hen biedt aan plezier en verdieping. Maar ook dat er grote zorgen zijn over het voortbestaan van het werk in vieringen en gespreksgroepen omdat er vergrijzing optreedt onder de vrijwilligers waardoor deze soms moeten stoppen en activiteiten niet meer kunnen doorgaan.

Predikanten tonen soms weinig bekendheid en aandacht schiet tekort

Bij de predikanten kwam onder meer naar voren dat er bij sommigen echt onbekendheid is met de deze groep gemeenteleden en kennis ontbreekt over communicatie met mensen met een verstandelijke beperking. De helft van predikanten en vrijwilligers meent dat er te weinig aandacht is voor mensen met een verstandelijke beperking in de geloofsgemeenschap en eveneens voor gezinnen waarin een kind met een verstandelijke beperking opgroeit.

Download rapport

Onderzoek naar samenwerken in een expertisecentrum

Drs. Leo van Hoorn, organisatieadviseur, is op 1 januari 2024 in opdracht van de Protestantse Theologische Universiteit en de Theologische Universiteit Utrecht begonnen aan een kwartiermakerstraject voor een Expertisecentrum Levensbeschouwing en Inclusie van Mensen met een verstandelijke beperking.

Opzet van het project

In een aantal rondetafelgesprekken verkent hij met partners uit verschillende domeinen of zo'n expertisecentrum er moet komen, wat de functies van zo'n centrum moeten zijn, hoe het er uit zou moeten komen te zien en wie daaraan zouden kunnen bijdragen. Leo praat hierover met vertegenwoordigers van zorginstellingen, belangenorganisaties, kerken, kennisinstellingen, opleidingen en beroepsorganisaties.

Waarom dit project?

De gedachte bij de start van dit project is:

- dat het goed zou zijn als bestaande kennis over geloof / levensbeschouwing / ethiek bijeengebracht wordt en toegankelijk gemaakt wordt voor gebruikers (zorgmedewerkers, pastores, geestelijk verzorger, ouderorganisaties, ouders, cliënten)
- dat het onderzoek naar zingevingsondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking doorgang zou moeten vinden
- en dat nieuwe kennis weer verspreid zou moeten worden via publicaties, congressen, workshops, webinars en zo meer.

We houden u op de hoogte van dit verkenningstraject, dat ongeveer twaalf maanden zal duren. [Download de achtergrondnotitie](#) die aan alle gesprekspartners is toegestuurd.

Subsidienieuws: Project Eenzaamheid krijgt ruim € 1.000.000

Als onderdeel van een consortium onder aanvoering van dr. Paul van Trigt van de Rijksuniversiteit Leiden hebben we bij de NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) een voorstel ingediend met de titel: *Collaborative learning from loneliness (COLLELO). A transdisciplinary approach to understand and reduce loneliness together with people with mild intellectual disabilities.*

Doel van het onderzoek

Met dit voorstel willen we samen met mensen met een verstandelijke beperking onderzoek doen naar hun ervaringen van eenzaamheid. We weten nog steeds niet goed als samenleving hoe ervaringen van eenzaamheid tot stand komen, wat ze betekenen en welke aanpakken helpen om de ervaringen van eenzaamheid te verminderen of draaglijk te maken. In december 2023 kregen we het geweldige nieuws dat het geld aan onze groep is toegekend. [Bekijk alle partners en een samenvatting van het voorstel.](#)

Wat gaan we onderzoeken?

Voor de onderzoeksplaats van André Mulder op de Protestantse Theologische Universiteit betekent dit dat we samen met de Universiteit voor Humanistiek een promovendus zullen gaan aanstellen voor één van de deelprojecten. Dat project zal heel nauwkeurig in beeld willen brengen wat de ervaringen van mensen met een licht verstandelijke beperking zijn als het gaat om eenzaamheid en wat zij ervaren als helpend of juist niet-helpend. Bijzondere aandacht zullen we vragen voor het aspect van existentiële eenzaamheid.

Start van het project

Start van het project is waarschijnlijk in september 2024. Begeleiding vanuit de PThU is in handen van prof. Erik Olsman en prof. Thijs Tromp. De promovendus maakt deel uit van de Kenniswerkplaats.

Publicatienieuws

Artikel: Faith Communities and People with Intellectual Disabilities in The Netherlands

In het internationale toonaangevende tijdschrift *Journal of Disability & Religion* hebben Thijs Tromp en André Mulder een artikel kunnen publiceren over de vraag hoe geestelijk verzorgers relaties onderhouden met geloofsgemeenschappen. We breken daarin een lans voor fundamentele reflectie op de vraag hoe geestelijk verzorgers cliënten van alle geloofsovertuigingen kunnen ondersteunen via contacten met geloofsgemeenschappen. Ook pleiten we voor structurele betrokkenheid van geloofsgemeenschappen op het werk van geestelijk verzorgers.

Lees artikel

Special Ouderlingenblad voor Pastoraat en Gemeenteopbouw

In april 2024 komt er een speciaal nummer van het *Ouderlingenblad voor Pastoraat en Gemeenteopbouw* uit, geheel gewijd aan leven en geloven met beperkingen. Thijs Tromp en André Mulder verzorgden de redactie van dit nummer. Naast een artikel over mensen met beperkingen in de Bijbel staat het nummer vol met ervaringsverhalen van moeders met een kind met een beperking, kerken die bijzondere projecten hebben waarin samen met mensen met een beperking wordt opgetrokken (Putten, Utrecht) en lees en kijktips over dit onderwerp.

Lees meer

André Mulder wordt parttime bijzonder hoogleraar bij RUG

Dr. André Mulder start per 1 maart 2024 voor een dag in de week als nieuwe bijzonder hoogleraar Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid bij de Rijksuniversiteit Groningen (RUG).

[Lees meer](#)

De Onderzoeksplaats Sociale Inclusie en Levensbeschouwing van Mensen met een Verstandelijke Beperking onderzoekt de bijdrage van geloofsgemeenschappen aan sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking. De onderzoeksplaats maakt onderdeel uit van de Bijzondere Leerstoel Diaconaat.

Doel van de onderzoeksplaats is door onderzoek de sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking te bevorderen en daarbij de rol van geloofsgemeenschappen - christelijk, islamitisch of anders - centraal te stellen in het onderzoek. Sociale inclusie betekent het onderhouden van sociale relaties, het behoren tot een gemeenschap vergezeld van de ervaring ergens echt bij te horen (*belonging*).

Protestantse Theologische **Universiteit**

Locatie Amsterdam

De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Locatie Groningen

Oude Ebbingestraat 25
9712 HA Groningen

Postbus 7161
1007 MC Amsterdam

Postbus 11069
9700 CB Groningen

